

Piačekova sedemdesiatka

Legenda manínskeho a slovenského horolezectva, Fero Piaček, sa 17. júla dožil 70. rokov. Takých osobností, ako je Fero, nie je veľa. Skutočný horal, skutočný chlap, nielen správaním, autoritou a zdravým sedliackym rozumom, ale aj svojou postavou. Pri tejto príležitosti sme ho vypovedali a položili mu nielen lezecké otázky.

Fero, kto ťa priviedol k horolezectvu a kedy si vlastne začal liezť?

K horolezectvu som sa dostával postupne. Na ŽOU (železničné odborné učilište) vo Vrútkach bol silný turistický krúžok. V Tatranskej Lomnici malo učilište chatu, mali sme tu týždňové pobyty v zime aj v lete. V zime lyžiarsky výcvik a v lete branný, ktorý spočíval v turistike. Robili sme výstupy do dolín s prechodmi sediel.

To všetko, ako aj ďalšie turistické výlety sa diali pod vedením skúsených a zdatných vychovávateľov a učiteľov, akými boli Sväteník, Bobrovský, Rizman, Palovič a ďalší. Vrúncny vzťah k horám tu získalo viacero neskorších dobrých horolezcov ako Metod Švec, Boris Fúzy, Marián Ondrejko, Palo Holzer, Jožo Žák, Tono Hmizák, Milan Broska, Peter Haim a ďalší. S mojím kamarátom a spolužiakom Janom Martiniakom sme si pri tejto turistike hovorili, že by nebolo zlé poznať základy horolezectva, aby sme si vedeli poradiť aj pri náročnejších túrach. Kúpili sme si lano a práve Štefan Sväteník nám daroval prvé, samozrejme, ocelové karabíny, ktoré vraj dostal od kamarátov, horolezcov z Považskej Bystrice, ktorých som nepoznal. Narodil som sa v dedine Plevník – Drienové, tu som strávil svoje detské roky a do Považskej Bystrice som sa dostal, len keď ma rodičia zobrali do fabriky na 1. mája, alebo keď sme išli zo základnej školy na nejakú športovú alebo spevácku súťaž. Jano Martiniak pochádzal z Rajeckých Teplíc, tak sme sa v roku 1965 prihlásili do tamojšieho horolezeckého oddielu Kamzík.

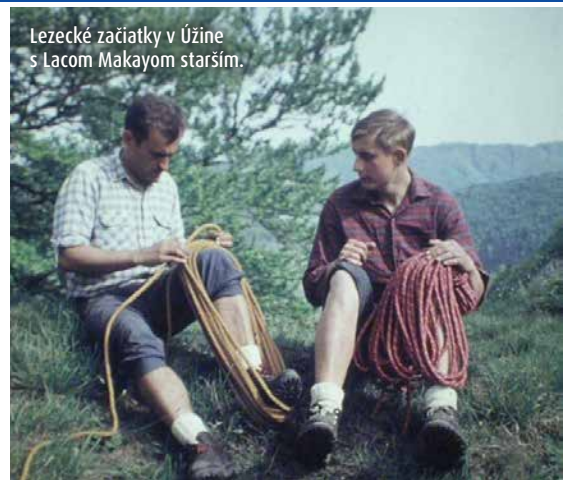
Pamätáš si na svoj prvý výstup, čo si liezol?

S lezením sme začali s Jankom Martiniakom v Rajeckých Tepliciach. Myslím, že prvá cesta bola na Peknú vyhlídku a potom v Porúbke.

Odhovárali ťa rodičia od lezenia?

Nadšení neboli, do hory sa chodilo na drevo, aby bolo čím kúriť a nie liepať sa po skalách.

Lezecké začiatky v Úžine s Lacom Makayom starším.

Na turistiku som potreboval vibrámy, stáli ak sa dobre pamätám 170 Kčs, mama mi kúpila polovičné, lebo stáli 120. Trochu som si poplakal, lebo správny horský vlk nosil celé. Mama videla moje sklamanie a o pár mesiacov, keď našetrila, mi dala peniaze, aby som si ich teda kúpil sám.

Mal si lezecký vzor?

Snáď Walter Bonatti, kamarát Jano Tančár mi aj na prilbu namaľoval jednonohého piráta, ako mal on.

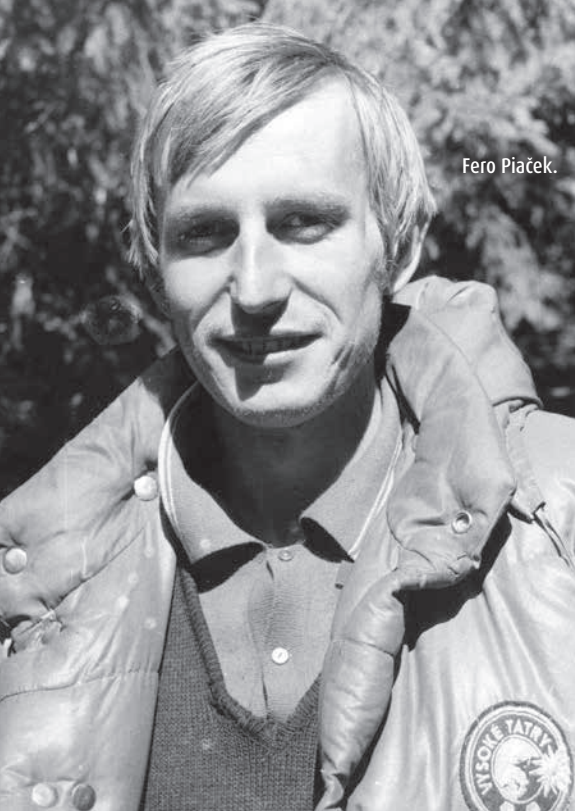
Hltaľ si horolezeckú literatúru?

V mladosti ma nadchli: Gaston Rébufat a jeho romantický pohľad a Walter Bonatti, lebo to bola tvrdá škola. Ale aj Kugy, Buhl, Hiebler a na staré kolená Šaňo Luczy s knihou Zázitky a príhody horského vagabunda – tuláka, ktorú si mi daroval ty.

V ktorom klube si začínal?

Pri počiatkovej snahe o spoznanie základov horolezectva som sa snažil nájsť horolezecké cesty aj v Manínskej úžine, Malý Manín bol priamo nad našim domom. Na rozdiel od Porúbky, tu však nebolo vidieť žiadne skoby. V jednu nedeľu som sa pri svojich potulkách zastavil na chate – terajšia Polovnická chata

Fero na Suškách pri Liberci.

Fero Piaček.

Na pieskoch v Nemecku, zľava: Fero Piaček st. + ml., Marián a Števo Holko.

a tu ma oslovil nejaký pán. Ahoj, ty si nás? Tak som sa zoznámil s Lacom Makayom, členom a cvičiteľom povážsko-bystrického horolezeckého oddielu, mojím dlhoročným kamarátom a učiteľom, ktorý ma dotiahol do oddielu v Považskej Bystrici, a to bol skutočný začiatok môjho horolezectva. Členom klubu som stále od roku 1966.

Kedy si bol prvýkrát v Tatrách?

Akože horolezec som bol prvýkrát v Tatrách na THT v roku 1966 na táborisku pri Zelenom plese.

To som bol ešte s kamarátmi z Rajeckých Teplíc – Jano Martiniak, Jožka Kasmanová a Laco Szmik, vtedajší predseda Kamzíku. Nevedeli sme, kde presne táborisko je, a tak sme ho obišli a postavili sme si stany pri Čiernom pliesku. Keď sme na druhý deň zistili, kde sa naozaj táborisko nachádza, už sa nám nechcelo sťahovať, takže sme stanovali pri pliesku celý týždeň a nikomu to nevadilo. Okrem turistiky, výstupu na Lomničák, sme vystúpili na Jahňáci a po hrebeni cez Kozí a Žeruchy zišli dolu. Také slušnejšie cesty som začal liezť až v roku 1967 už ako člen povážsko-bystrického oddielu. Veľkým učiteľom mi okrem Laca Makaya bol Jožo Gargulák, člen nášho oddielu a náčelník HS Vrátna. Bolo s nimi veľa srandy, buzerovali ma, ale o to cennejšia bola pochvala.

Aká bola v tých časoch príprava na lezenie?

U mňa to bolo hlavne lezenie, skaly som mal za domom a potom Vysoké Tatry.

Odkiaľ ste mali horolezecký materiál?

To tiež malo svoju postupnosť. Liezli sme vo vibramách, tie a ešte lano sa dali kúpiť.

Slučky sme mali len zo starších lán. Karabíny, o prvých som už hovoril a ďalšie pribudli už v Považskej od Laca Makaya.

Skoby sme si vypilovali a vykuli v práci z uholníkov a T profilov. Spacák som dostal prostredníctvom Laca Makaya a Stázky Ščotkovej z pionierskeho tábora, kde robili vedúchich. Lezečky tzv. buzáky, tenisky s mäkkou gumovou podrážkou som si kúpil v roku 1971.

Raz sme liezli v zostave Boris Füzy s Mariánom Ondrejkošom a ja s Metodom Švecom cestu Kývala – Zeitler na Ošarpance. Chalani mali už spomínané lezečky a ja som liezol v mojich prvých vibramách, ktoré už mali čosi za sebou a trčali z nich kince. Na vrchu mi Marián povedal: „Fero, keby tá videl Kývala v čom si to liezol, tak zahodí vercajch a už nelezie.“ Tak som si kúpil buzáky aj ja. Postupom času sa lezečky obmieňali podľa toho, čo sa vyrábalo, nakoniec sa prešlo na kopačky a podľa vzoru českých kamarátov pieskarov na papučky, postupne sme si v zahraničí pokúpili aj duralové karabíny a rôzne slučky. Ploché slučky sa kupovali vo Vilémovce u Šluknova. Ako obyčajne aj pri lezečkách mi trochu trvalo, kým som si uvedomil, že originálne majú svoje prednosti. Presvedčila ma o tom v roku 1986 návšteva Meteory v Grécku, to sa už liezlo RP a zo zrníek, po ktorých sa tu liezlo, ma cez papučky tak boleli nohy, že som musel odsadnúť. V roku 1975 sme si už ušili prvé sedačky, ktoré sa zväzovali s hrudným úväzom. V roku 1978 som si v Chamonix kúpil sedák Don Willans, predavač Japonec ma presvedčil, že keď spadnem, tak mi môže byť jedno, či budem dole hlavou. V roku 1976 som zmenil zamestnanie, odišiel som zo železnice, kde som robil

v rušňovom depe a začal som pracovať na Stavoindustrii v Považskej Bystrici. V spolupráci s oddielovými kamarátmi Jožom Čizmarom a Lacom Kolárom – konštruktérom, sme vybrali v strojárňach dostupný materiál na výrobu skôb. Navštívil som vedúceho zásobovania – tiež horolezca Joža Gaburiaka s prosbou o pomoc. Samozrejme, stretol som sa s pochopením.

Zavolať kolegu Jana Michálka: „Janko, ty máš na starosti tento sortiment, vybav tuto Fera.“ Mal som k dispozícii dielňu s vrtačkou, nožnicami a vyhňou. Mój najvyšší šéf a priateľ Oto Závodský dal súhlas a bolo vybavené. V kaliarni robil môj otec. Lacko určil, ako treba zakaliť a popustiť, to sme neskoršie museli doladiť s praxou, aby sa skoby nelámali. Takže, kto chcel mať skutočne kvalitné skoby, stačilo len priložiť ruku k dielu. Vklínence a hexentre – prvé podklady dodal Vlado Launer. Na ich základe Laco Kolár urobil výkresy a vo fabrike to známi vyrobili. Podobne to bolo s rôznymi čakanmi, ale aj mačkami. Keď sa teraz, v tejto dobe obzriem späť, zdá sa mi až neveriteľné, ako sa ľudia okolo nás snažili pomôcť a navyše, ako sme hovorievali, za vatikánsku valutu pán boh zaplať.

Čo považuješ za svoj najlepší letný a zimný tatranský výstup?

To je ťažko povedať. Neliezol som žiadne RP 8 a viac. Skôr by som vybral jednu zo stien, ku ktorej sa viaže nejaká zaujímavá spomienka. Napríklad Galéria Gánku. Tu som liezol v hlavnej stene asi všetky cesty, ktoré tu boli do konca minulého storočia. Spomeniem dva príbehy:

1. Lapiňák a Pavúkov s Jarom Zábojníkom. Ráno sme vyšli z Popradského plesa ▶

a o piatej poobede som už spokojne sedel opäť na Popradskom, na prednáške seminára cvičiteľov.

2. Orłowski a Centrálny pilier s Lacom Makayom ml. a Vladom Valachom. Po vylezení týchto ciest a zostupe späť pod Galérku sme robili záchranku pri kurióznei nehode. Počujeme volanie o pomoc, choďte zavolať horskú službu. Pozrieme hore, dievča visí v stene dolu hlavou. Nám je jasné, kým príde HS dievča zomrie, mobily neboli. Dievča sme zachránili. A čo sa vlastne stalo? Chalan zlaňoval prvý a laná dal na stanovišti na fix. Dievča našťastie zabudlo laná odfixovať, pravdepodobne si zle založila osmu a vypadla zo zlanenia. Jedno z lán sa jej omotalo okolo členka a už visela vo vzduchu dolu hlavou. Nakoniec s našou pomocou všetko dobre dopadlo a o pár dní dievča opäť liezlo.

V zime by som povedal to isté, ale predsa je tu jedna cesta, ktorá, ako čas ukázal, nie je až taká jednoduchá. Posledný dostih na Veľkú Javorovú vežu. Liezili sme spôsobom, aký sa mi v zimných Tatrách osvedčil. So sebou sme zobrali, čo sme mali na sebe a varič, ždiarak, trocha jedla, čelovky a náhradné rukavice. Buď to pôjde a vylezieme alebo zlaníme. Lezieme niektoré úseky vo vibramách a niektoré v mačkách. Najťažšie dĺžky lezie prvý Vlado Valach. V skale mu to ide omnoho lepšie ako mne, tak je aj rýchlejší, a naopak presne vie, kedy ma má vyhnúť prvého mňa aj keď je rad na ňom. RP sa darí až po posledný previs pod J rebríkom, nie je až tak ťažký, ale síl je menej a čas pokročilý. Vlado odsadá a po krátkom oddychu pokračuje. Preberám vedenie, prichádza tma a zastavuje nás výšvih piliera. Pri čelovkách, aké máme, nevidím, kade to mám liezť, rozhodujeme sa počkať do rána. Škoda, mohli sme to vyliezť za deň. Pri dnešných čelovkách by to šlo.

Kedy si dostal do reprezentácie a dokedy si v nej bol?

Asi od roku 1972 a potom na staršie kolena som prešiel do Komisie alpinizmu.

Kto boli tvoji spolulezci v začiatkoch a potom v reprezentácii?

Liezol som za tie roky so všelikým, ale ak to chceš konkrétne, skúsím. Je to však citlivé, lebo vždy človek na niekoho dôležitého zabudne. Mnohých som už spomínal, ale nemôžem vymenovať všetkých.

Hlavne to boli chalani z klubu, môžem povedať moji odchovanci: Pišta Holko, Zlatica Podhorská, Ivan Meško, Jaro Zábojník, Dušan Pauer, Robo Kukučka, Bohuš a Juro Čiernik, Laco Makay, Jožo Zigo, Jano Muráň, Marian Plesel, Dušan Zajac a kopa ďalších až po Dina Kuráňa a Jana Šofráňka.

Fero na vrchole Petit Dru po vylezení Hemmingovej cesty v Z stene.

Cezpolní: Vlado Tatarka, Jano Obuch, Igor Kubo, ostatní sú spomenutí pri výstupoch.

Čo si poliezol v Alpách a aké prvovýstupy, čo považuješ za top výstup?

Ja si cením všetko, čo sa mi podarilo v Alpách vyliezť, nebolo to ako dnes, že lezec strávi sezónu v Chamonix a vylezie tam toľko ciest ako ja za celý život. S vycestovaním bol trochu problém. Keď zavraždili v sedemdesiatych rokoch talianskeho politika Alda Mora, tak hneď bol na svete pekný vtíp. Zistilo sa, že vrahom bol Čechoslovák, ktorý pôvodne chcel síce zavraždiť Mussoliniho, ale čakal veľa rokov na devízový príslub.

Tak sme aj my v klube, začali riešiť zahraničné výjazdy. Naš šéf, Ferko Závodský, vbral zostavu, podali sme si žiadosť o devízový príslub. V malom meste a s Ferovými kontaktmi to nebol problém. Všetci sme ho dostali, bolo to 100 dolárov.

„Pocestujeme vlakom a autobusmi, na spanie neberieme nič, bývať budeme na chatách,“ zavelil šéf.

Mladí a sprostí uverili, starší a múdri si zobrali páperové vetrovky a slonie nohy. – Ötztalske Alpy, boli našim prvým cieľom, tu sme mali absolvovať ľadovcový výcvik. Na chate Taschahaus sme zistili, že bola obsadená a 100 USD by nám dlho nevydržalo. Na ľadovci sme potrebovali ľadovcovú techniku a zišli do doliny, kde sme prespali v salaši na povale. Ráno sa rozhodlo, že sa presunieme do Dolomitov, pod Tre Cime. S Misuriny sme išli pešo a cez hang sa došli priamo pod severné steny. Keď som ich zbadal, od strachu mi skoro ušlo do gati. „Tu máme liezť?“

Počasie bolo nádherné, spali sme pri plešách pod severnými stenami, bez spacákov je zima, ale bola to úžasná romantika. Podľa zakreslených ciest na pohľadnici s Cima Grande sme si vybrali najskôr Dibonovu hranu. Liezli sme v trojici Jožo Čizmar, Jožo Janoška a ja. Výstup bol bez problémov. Na zostupe sme všetko zbalili, aby západniari neobdivovali našu výzbroj, lano a pár železných karabín. Orientácia na políciach zostupu nám robila trochu problém. Dobešli sme dvoch Nemcov,

otca zo synom. Otec sa dal s nami do reči, že odkiaľ sme. Z Československa, no ale odkiaľ, zo Slovenska, ale odkiaľ, z Považskej Bystrice. Chlapík od nadšenia až vyskočil: „Ó Dolné Kočkovce, cez vojnu som tam bol.“ Mal skutočne radosť, ako keby stretol krajanov, ktorých dlho nevidel, musel tam mať nejakú frajerku. Na druhý deň sme nastúpili s Jožom Janoškom do Comiciho. Práve sme boli obaja na stanovišti, keď v ceste vľavo vypadol horolezec, visel vo vzduchu a naraz začal šplhať hore po lane. Pozreli sme na seba a spýtali sa: „A keď spadne niekto z nás, čo budeme robiť?“ Pretože prusy sme nemali. Všetko nakoniec dobre dopadlo. Vyliezli sme a pokračovali na Marmoladu. Takýto bol náš prvý dvojtýždenný zahraničný výjazd.

Ale poďme k tým cestám, čo si vážim v Alpách.

Civetta, Comiciho cesta (Peter Červinka, Palo Malárik, Pišta Petrovič), 1972

Monte Rosa, Matterhorn, klasické cesty (Jano Vaverčák, Lojzo Stahovec, Juro Husovský), 1973

Lyskam, Hiebler (Jano Blažko, Ivan Fiala), 1977

Mont Blanc, Ostroha (Lojzo Stahovec, Juro Husovský), 1973

Brouillard, Harlin (Palo Tarábek), 1975

Grand pilier d'Angle, zimný prvovýstup (Vlado Launer, Ludo Chrenka, Palo Tarábek, Metod Švec a Peter Mižičko), 1976

Mont Blanc du Tacul, Gervasuttiho pilier, leto (Palo Tarábek), 1975

Mont Blanc du Tacul, Gabarrou, zima (Hela Semanová a Robo Kukučka), 1987

Mont Maudit, prvovýstup, leto (Vlado Launer, Ludo Chrenka a Palo Tarábek), 1975

Mont Maudit, prvovýstup, zima (Zoltán Demján), 1982

Aiguille du Midi, Contamin (Jaro Zábojník, Dušan Pauer), 1978

Ferov prvý spolulezec Jano Martiniak (vľavo), Manínska úžina.

Petit Dru, Bonattiho pilier (Jaro Zábojník), 1978

Petit Dru, Hemming (Jaro Zábojník a Jaro Michalko), 1979

Piz Badile, Cassin (Ivan Meško), 1976

Punta Ferrara, prvovýstup (Bohuš Čiernik, Maroš Marek a Jožo Hyžný), 1980

Picco Luigi Amedeo, prvovýstup (Bohuš Čiernik), 1980

Piz Trubinasca, prvovýstup (Bohuš Čiernik), 1980

Punta Santa Anna, Bonatti, 1. priestup po páde 250 m platní (Bohuš Čiernik), 1980

Bol si liezť aj mimo Európy?

Bol som na Kaukaze v zime aj v lete. Tu sa nám v lete na Tju tju podarilo vyliezť cestu Chirgiani (Ludo Gibas, Palo Mačák a Jirko Šmíd), 1974. A v zime sme liezli na Ušbe cestou Kolomichev (Juro Čiernik a Laco Makay), 1986. Vo Fanských horách sme s Vladom Valachom spravili dva prvovýstupy na Diamar a Čapdaru, 1989. V Západnom Tan-šane sme vyliezli s Robom Kukučkom ďalšie dve nové cesty na Kyzilbaš a Družbu, 1988.

A čo tie kopce najvyššie?

Na Pamíre som vystúpil na Korženevskaju a z Komunizmu som sa vrátil spod vrcholu. Mojmým spolulezcom bol Juro Čiernik, 1986. Bol som aj v Himalájach na úspešnej expedícii Kančendžonga 1981.

Ako si si vyberal lezecké ciele?

Podľa dostupných informácií, niekedy aj na mieste, a to čo sa mi páčilo a myslel som si, že to pôjde.

Pretekal si aj na skalolezeckých súťažiach?

Iba raz, zo srandy v Porúbke, napriek dobrému výsledku ma to neoslovilo.

Okrem hôr si liezol dobre aj na skalách, čo si najťažšie vyliezol?

Nikdy som neliezol cesty 8 a viac.

Skalkárčenie si považoval za rovnocennú disciplínu s horolezectvom, alebo to pre teba bol len doplnok?

Lezenie na skalách som vnímal ako plnohodnotné. Ale nebrali sme to ako disciplínu, nepoužívali výraz cvičné skaly a ani dnes mi nesusedia výrazy skalky a skalkárčenie.

Ako vyzeral tvoj lezecký deň na skalách? Mal si ciele, nacvičoval si cesty, či si len tak popoliezal?

Obyčajne sme sa dohodli, kam ideme, telefóny neboli. Liezli sme, čo sa nám páčilo. Keď sme išli robiť prvovýstup, tak sme sa venovali len tomu. Cesty sa začali nacvičovať až s príchodom RP. Keď sa nepodarilo na prvý raz, skúsil som ešte raz, to stačilo aj vtedy, keď sa začali robiť cesty zvrchu.

Ako ťa ovplyvnil rotpunkt?

Samozrejme ma ovplyvnil ako každého. Ale nikdy som nebol radikál, že iba RP ináč to nemá cenu a vlastne to ani nebolo vylezené. To by potom museli tie cesty takým štýlom aj vzniknúť. ▶

Na pieskoch v žlebe, oblastné krajské družstvo Banská Bystrica, sprava hore: Štefan Mítvík, Lubo Fábry, Oto Vintze, predklon - Laco Makay ml., Maroš Gargulák, Miro Jančiar, Jožo Lučenič, sprava dole: Rasto Šulík, Fero Piaček a Jožo Santus, 1986.

Čo si vyštudoval a kde si robil?

Už som hovoril, že som chodil na ŽOU vo Vrútkach, vyučil som sa za elektromechanika. Vieš, aký je rozdiel medzi vrabcom a slávikom? Obaja majú konzervatórium, ale vrabec chodil diaľkovo. Povedal som si, že vrabec stačí a diaľkovo som si urobil elektrotechnickú priemyslovku.

Tvojou srdcovou oblasťou je Manín, porozprávaj nám o niečo o ňom.

Tak tu som doma, tu som vyrástol. Cudzí lezci chodia na Manín, turisti do tiesňavy, domorodci a domáci lezci chodili a chodia do Úžiny. S lezením tu začali roku 1945 zakladatelia nášho klubu Joe Dostál, Palo Andrášik a Róbert Horníček. A klobúk dolu pred cestami, ktoré v tej dobe vyliezli.

Tak ako oni, aj my sme cesty robili zo spodu, cesta sa predtým ani neprezlanila, čistenie sa nepraktizovalo, voľné skaly sme nezuhňovali. Veľký pokrok nastal, keď sa namiesto vibrám začali používať rôzne akože lezečky a v druhej polovici sedemdesiatych rokov sedačky, kvalitné skoby, čoky a hexentre.

S Dinom Kuráňom ste tvorili nerozlučnú dvojicu a dlhé roky ste preisťovali cesty v okolí, bol si aj mnoho rokov správcom Manína, ako to prebiehalo a aký je stav v súčasnosti?

S Dinom sme si perfektne rozumeli, boli sme hlavnými organizátormi preisťovania, ale pomáhali aj ďalší naši kamaráti a bolo to super. Dať dokopy pár ľudí, ktorý to chcú robiť a robia to dobre je problém. Keď sa to urobí zle, ťažko sa to napraviť. Dino, žiaľ, odišiel do večných lovišť, ja mám čaptavé nohy, správcom som už iba formálne a snažím sa nájsť náhradu. Snaží sa Peťo Čech, Juro Majtan, Martin Kalas, tak možno z toho čosi bude.

Záver THT v RZ PLESNIVEC Starý Smokovec, zľava: Vlado Tatarka, Dočkal a Fero Piaček.

Si vlastne otcom preisťovania skál na Slovensku, ako si s tým začal? Ako by sa to malo robiť?

Malo to svoj postupný vývoj. Prišlo RP, ktoré sa postupne upresňovalo a rozširovalo o ďalšie možnosti OS, PP, FL atď. Otvorila a teda rozšírila sa klasifikácia. Navrtná diera a osadený nit alebo kruh už nebol prehrešok, RP si predsa vyžaduje dobré istenie. Cesty sa začali robiť zhora, sedmička sa nedá vyliezť zdola a vo Francúzku sa cesty robia zhora. Všetko má svoje klady a nedostatky, o veľa vecí sme sa ochudobnili, ale úroveň lezenia išla prudko hore. Ručne sekať diery je drina a chce to veľa času, tak sme kúpili do klubu prvú Hiltku, myslím, že to bola T5. K tomu, aký materiál používať, sme sa už vlastne dopracovali spoločne s tebou a dotiahli to na dnešnú úroveň, vrátane podpory spolku.

Technológia je daná, dôležité je osadiť istenia tam, kde treba. Ja som to robil tak, že som liezol cestu s vrchným lanom a kriedou som značil, kde vrtať, kladivom preklepať, či je skala pevná. Podľa mňa zvrchu robená cesta

nemá byť moráľova v zmysle pád na zem. Treba pre to cit a kde sa dá zakladať, ponechať aj tieto možnosti.

Si strážcom prírody, kedy si sa začal venovať ochranárstvu?

Ochranárstvu sa venujeme viacerí, ale neoficiálne, veď k tomu sme boli od začiatku vedení. Po zmene zákona o ochrane prírody sa aj tu, tak ako v celej spoločnosti, rozšíril radikalizmus a to nie je dobré. Začal sa vytvárať dojem, že horolezci sú nepriatelia prírody a ochranári nepriatelia horolezcov. A pritom nám ide o spoločnú vec. Treba si hľadať k sebe cestu, používať zdravý rozum a navzájom si pomáhať.

S tvojim menom sa okrem lezenia spája aj funkcionárska a organizačná činnosť.

Si dlhé roky členom VV JAMESu, bol si šéfom Komisie alpinizmu, predsedom klubu HK Manín. Ako si sa k tomu dostal?

Všetko prichádzalo postupne, horolezectvo ma bavilo celý život, a tak som sa snažil preto niečo aj robiť. Teraz sa tak trochu z donútenia vraciame k oblastným radám. Kedysi celkom dobre fungovala oblasť – kraj Banská Bystrica. Hlavnú zásluhu na tom mal hlavne Stano Melek a jeho pravou rukou bol Miro Ševčík.

Dlhé roky funkcionárčič, ale nikdy som nepočul o tebe povedať krivé slovo, máš na to nejaký recept?

Pokiaľ sa snažíš niečo robiť, musíš rátať aj s krivým slovom, každému nemôžeš vyhovieť a niekedy musíš povedať aj nie.

Si ženatý a máš dvoch synov, liezli ste spolu so ženou a deťmi?

So synmi som liezol, na skalách aj v Tatrách. Dovolenky boli vždy spojené s aktivitami, s turistikou a lezením. Tak sme liezli na pieskoch v Čechách, ale aj v Rumunsku, Bulharsku, Chorvátsku, Slovinsku, Taliansku a Španielsku.

Fero s Miro Pialom, reprezentačné sústredenie Siurana 1999.

foto: Vlado Linek

Horolezecký zraz v Manínskej úžine, hore zľava: František Piaček, Jaro Zábajník, Palo Vaško a dole zľava: Fero Závodský, Jožo Hošala a Laco Makay starší.

Aký je podľa teba najlepší štýl podnikania v horách?

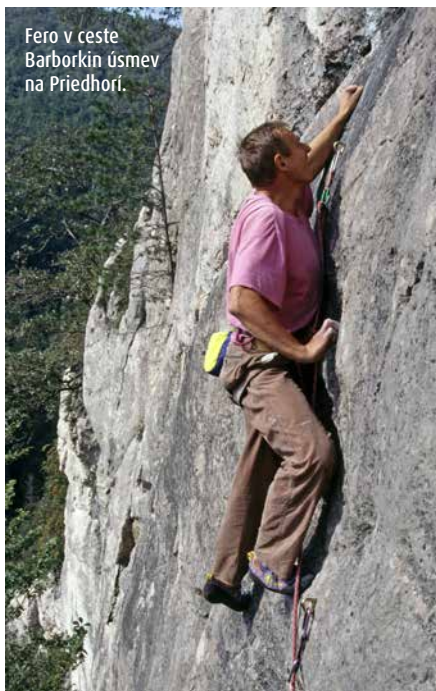
V dnešnej dobe je to ťažká otázka. Prvovýstup – prísť v dvojke alebo trojke, nastúpiť a vyliezť tak, ako sa podarí OS, RP, PP, alebo inak, rýchlo bez dlhého nacvičovania. Ak sa to dá, tak bez ton železa, haha a vrtačiek. Ak sa nedá, tak radšej ustúpiť a vrátiť sa s danou výbavou. Ak to vyzerá nádejne na voľný prelez, ale nepodarilo sa, tak sa radšej vrátiť inokedy a skúsiť opäť. Pokiaľ sa jedná už o prelez existujúcej cesty, tak sa zariadiť podľa dostupných informácií a cieľa.

Máš spočítané, koľko si spravil prvovýstupov v Tatrách a na skalkách?

Nemám, ale v Tatrách je to iba pár ciest.

Určite máš veľa horolezeckých zážitkov. Na ktoré si najradšej spomínaš?

Rád spomínam na výstup na Ušbu v roku 1986. S mojimi spolulezcami, Jurom Čiernikom a Lacom Makayom, sme vyliezli cestu

Fero v ceste Barborkín úsmev na Priedhorí.

Kolomiceva. Riadne sme si to užili a vymrzli ako sa v horách patrí.

Čo si mal radšej zimné alebo letné lezenie?

Napriek tomu, že som si v zime zažil svoje, vždy som mal radšej teplo a dodnes sa čudujem, že som nikdy neomrzol.

Mal si nejaké vážne lezecké zranenie?

Mal, dvakrát. Padol som na Freneyoch, pri pokuse o prvovýstup, neskoršie to vyliezol Gabarrou a volá sa to Fantomastic. Zlomil som si hrudnú kosť, rebrá a po návrate mi zistili, že som mal zlomené 3 stavce. Ďalší úraz som mal vo Francúzsku na ľadoch. Nestalo sa mi to pri lezení, ale pri zostupe na svahu, chcel som sa vyhnúť padajúcemu kameňu a zlomil som si koleno.

Ako mohol taký veľký chlap tak dobre liezť?

Až tak dobre som neliezol, ale vedel som dobre využívať nohy a tie ma, žiaľ, teraz neposlúchajú. Myslím, že môžem povedať, že som veľmi dobre vedel zakladať čoky a hexentre. A keď bolo treba a mali sme so sebou, tak aj zabiť skobu.

Čo by si odkázal začínajúcim horolezcom?

Čo už môže starý šmatlák odkazovať. Nech každý lezie tak, aby mal z toho radosť, ale ako v inej súvislosti hovoril doktor Plzák – hlavne opatrne. Hovoriť pravdu, aj keď je relatívna, lebo stretneme sa traja a každý si to pamätá ináč. Preto je dobré si zážitky písať.

Ako tráviš svoj lezecký dôchodok?

Tak, ako som si to nepredstavoval a mojím koníčkom je gaučing.

Máš nejaké životné krédo?

Vždy s úsmevom.

Feri, vďaka za rozhovor a prajem čo najskoršie vyliečenie.

Ušba 1986

V roku 1986 Fero Piaček, Juro Čiernik a Laco Makay urobili prvý zimný výstup na severnú Ušbu (4696 m, Kaukaz) Kolomiceovou cestou 6A (obťažnosť v roku 1986 bola 5B). Ich výkon bol v tej dobe ocenený ako výstup roku s hviezdičkou. Aj po viac ako 30 rokoch stále vzbudzuje rešpekt a uznanie. Ako si priebeh výjazdu poznačil Fero Piaček do svojho denníka si môžete prečítať nižšie.

8. 3. 1986 (sobota) – Pekné počasie trvá. Po rýchlych raňajkách vyliezame zo záhrabu a pokračujeme v zostupe pod stenu. Sneh je tam veľmi strmý a hlboký. Našťastie slnko tu nesvieti, je veľmi zima, a tak naberáme odvahy a začíname výstup. Juro sa dostáva k okrajovej trhline a tu na mňa čaká. Prichádzam k nemu, staviam sa na okraj trhliny tak, aby som v prípade Jurovho pádu stihol skočiť do svahu alebo do trhliny. Laco zostáva dolu vo svahu a istí ešte mňa, pre prípad pádu do trhliny. Výlez z trhliny je previsnutý. Juro je už skoro hore, ale zrazu je už pri mne na trhline. Dáva druhý pokus a za pomoci ďalšieho čakanu, ktorý som mu podal, sa dostáva na veľké, čisto ľadové pole. Toto je špecialita zimného Kaukazu, sneh sa v stenách pre veľké mrazy neudrží a ľad je veľmi tvrdý. Niekoľkými dĺžkami sa Juro dostáva ku skalnému pilieru. Preberám vedenie, okrajom ľadového poľa natahujem niekoľko dĺžok ku skalnej depresii. Depresiou sa chcem dostať cez pilier. Pod jeho hranou vyzerá byť dobre vrstvená skala, tam by som chcel zaštanovať. Keď tam doleziem, zistujem, že skala je veľmi lámavá. Zaštanovať sa tu nedá, ale mám už koniec lana. Zakladám slučku na voľný blok a doberám Jura. Dolieza k prvej dobrej skobe, zaštanuje a ja môžem pokračovať ďalej cez pilier, až na jeho pravú stranu, a tu konečne budujem dobré stanovište. V priebehu dňa sa pokazilo počasie a husto sneží. Keď ku mne dolezu Juro a Laco, je už tma, ale nie je tu žiadna polička na pohodlné státie, nieto ešte na bivak. Skúšam liezť vpravo hore, musím sa však vrátiť, lebo lavíny sa valia jedna za druhou. Sneh sa v strmých, ľadových kuloároch, ktoré tu dominujú, nemôže udržať. Akonáhle ho napadne viac, tak sa zosunie.

Zbernica je z veľkej plochy a lavíny sú nebezpečné. Vyliezám kúsok nad stanovište a rozhodneme sa vykopáť poličku na bivak. V strmom a mimoriadne tvrdom ľade je to drina ako v bani. Polička je malá, ale sme radi, že môžeme zaliezť do spacákov a ako tak si sadnúť. Zapaľujem varič. Laco seká a dopĺňa ľad do ešusu. Varíme si vzácne tekutiny, od rána sme nič nejedli ani nepili. Noc je na malej poličke strašne dlhá.

9. 3. 1986 (nedeľa) – Ráno začíname varením. Juro mení prasknutý predný oblúk ►

Fero Piaček a Juro Čiernik v sedle medzi Šeldami a Ušbou, tu začíname zostup pod stenu Ušby, Kaukaz 1985.

na mačke, Laco mal rezervu. Po jednej dĺžke lezenia sa dostávame na začiatok snehovej lávky, po ktorej pokračujeme vľavo. Zakladám medziistenia a lezieme súčasne. Na konci lávky čakám, kým Juro dolezie ku skobe a čoku, ktoré som dal blízko seba, aby tu mohol zaštrandovať a istiť ma. Juro zlomil kladivo, znovu sneží a padajú lavíny. Začína sa stmievať, po pravej strane vidím veľký strechový previs, pod ktorým je polica. Traverzujem teda doprava na policu a tu bivakujeme. Previs nás chráni pred lavínami, polica je široká akurát na sedenie. Pod nohami mám naprieč priviazaný batoh, aby som sa v noci neklzal z police dolu. Večeriame, topíme ľad na tekutiny a opäť sa pokúšame vysielaczkou spojiť s náčelníkmi nášho tábora. Vysielačka nám nefunguje, nadávame do nej aj škaredo na bolševikov, Rusov aj bolšuju techniku, ale nič to nepomáha. Hlavne, že tú vysielaczkou musíme trepať so sebou, aj keď nefunguje.

10. 3. 1986 (pondelok) – Vstávame do studeného rána, polica je dosť dlhá, a tak sme dosť rýchlo zbalení. Konečne som si dotiahol voľné topánky. Lezenie je stále jednako ťažké, veľmi tvrdý ľad, stále predné hroty, ktoré sú tupé, zodral som ich tu viac, ako inokedy za celú zimu. Už toho začínam mať plné zuby. Po niekoľkých dĺžkach ide dopredu Juro. Vylieza dĺžku lana a nemôže vybudovať bezpečné stanovište. Skala je lámavá, popoliezam k najbližšiemu isteniu. Juro lezie ďalej a konečne robí aké také stanovište. Doliezam k nemu, štandujem a batoh zapínam do skoby, nech si chrbát oddýchne. Juro pokračuje, nad štandom dáva ľadovcovú skrutku a ide ďalej. Zasekáva čakana, sadá doň, ide zavrátať ďalšiu skrutku a naraz pozerám, že sa nejak

rýchlo približuje. Čakan sa vytrhol a Juro pristál s udretým stehnom a odretým kolenom na mojom štande.

Laco, ktorý je o stanovište nižšie nám oznamuje smutnú správu: „Chalani, spadol vám batoh.“ Pozerám a po nadávkach konštatujem, že je to tak a situácia začína byť vážna. Juro padol rovno na môj batoh priviazaný na štande, pútko sa utrholo a nový batoh sa pobral do doliny. Boli v ňom teleskopické paličky, čelovka, vysielacia, fotoaparát, potraviny, ale hlavne môj spacák, ždiarok a karimatka. Našťastie tam nebol varič, to by sme boli, ako sa hovorí, v prdeli, lebo voda tu netečie, treba ju topiť zo snehu a ľadu. Návrät dole už nie je možný, jediná cesta vedie na vrchol. Pred sebou máme ešte kus steny. Teraz ide o to, ako prežiť a neomrznuť. Idem dopredu, ľadovcová skoba, do ktorej padol Juro je ohnutá dolu, ale vyzerá, že drží. Šplhám ku nej po lane a zisťujem, že nie je zohnutá, ale zlomená. Zostala mi v ruke. Šťastie, že sa neutrhla, kým som ku nej šplhal. Dávam do ľadu druhú skrutku a pokračujem ďalej niekoľko dĺžok hore a vľavo na pilierik, ale tu nás chytá ďalšia, teraz už nežiaduca noc. Je tu taká prerušovaná polička. Juro mi dáva svoj jednomiestny ždiarok, sadám si na Jurov batoh a nohy dávam do Lacovho, je to málo, topánky sú po piatich dňoch vlhké, ale nič viac nemáme. Laco varí: topí zo snehu vodu a pridáva čokoládový cukrík. Potraviny, čaj a šumienky padli do doliny. Noc je strašne dlhá a studená, sedím neopretý, občas zadriemem, ale klesnutie hlavy ma vždy zobudí a znovu začínam cvičiť prstami v topánkach. Ako sa hovorí, klepem strašnú kosu a neviem, čo na to povedia plomby.

11. 3. 1986 (utorok) – Ráno ma bolia krčné

stavce, ale po prvých lezeckých metroch sa bolesť stráca, neviem, či rozcvičením alebo bojovým zápalom. Dostávam sa na pilierik a po ňom pokračujem ďalej, lýtka tvrdé, stále predné hroty. Vyššie prechádzam z pilierika doľava, na strmom a tvrdom ľade je vrstva snehu, ktorá nedrží. Nepříjemným terénom sa opatrne dostávam na vrcholový hrebeň. Doberám Juro, v zlom mieste sa trochu zviezol, ale v pohode ho chytám. Juro doberá Laca a ja začínam zostup. Na hrebeni sú obrovské preveje, treba ísť opatrne. Jednou nohou idem v ľade, druhou v snehu preveja. Hrebeň je pomerne dlhý a na jeho konci, kde sa začína zostup na tzv. Podušku, je opäť čistý ľad. Tento úsek na 7 krát zlaňujeme. Posledný zlaňák cez previsnutý zlom je ešte zážitok, stanovište je vľavo, lano cez hranu previsu sklzáne a ja neviem presne koľko, ale zdá sa mi to strašne dlho, letím vzduchom vľavo a potom ako na húpačke späť. Tak niekoľko krát, až ostanem stáť v spádnici. Stanovište vydržalo, dostávame sa na podušku a už sa začína stmievať. Je veľmi zima a fúka silný vietor, našťastie tu je už dostatok snehu. Kope me záhrab, vchod zatarasíme snehovými kvádrami, aby sme mali čo najteplejšie. Na večer tak, ako sme si už zvykli, teplá voda s čokoládovým cukríkom. Sedím na Lacovom batohu, zase neopretý, aby som nemohol na dlhšie zaspať. V priebehu noci sa pokúšam vysušiť aspoň jedny ponožky tým, že si ich dávam na holé brucho, ale veľmi to nepomáha. Máme šťastie, že sme v záhrabe, vonku fúka silný vietor, ale krutá zima je aj tu.

12. 3. 1986 (streda) – Na svitaní balíme veci a pokračujeme v zostupe, cez podušku na plató. Tu je to už dobré, kráčame po snehu a krv v nohách sa rozprúdila. Na plate pribalujeme stan. Juro sa sťažuje, že mu začínajú omrztať nohy. Ešte kúsok ide, ale nakoľko sa to zhoršuje, sadá na batoh a vyzúva topánky. Laco si berie na starosť jednu nohu a ja druhú. Jemne masírujeme prsty a zohrievame ich dychom a teplom vlastných úst. Po niekoľkých minútach prsty ožívajú, Juro uživa xanidil na rozprúdenie krvi a pokračujeme v zostupe cez Ušbinský ľadopád. Trikrát ešte zlaníme a sme dolu. Juro uteká dopredu, my balíme veci a masíme za ním do tábora Schelda. Zastavujeme sa na KSP a autobusom ideme do Azau. V tábore nás šéfovía Dárius a Boris mimoriadne srdečne vítajú a tešia sa s nami, že sa nám to podarilo. Ťažké srdce majú na Poliakov, že sú to umachrovaní frajeri, napriek tomu, že sa im nedarilo. Dozvedáme sa, že vysielacia – kým nespadať s batohom do doliny – mala len jednostrannú poruchu. Oni nás počuli, ale my ich nie. Ospravedľňujeme sa za to, ako škaredo sme na nich nadávali. Chalani sa smejú a berú to s humorom. Večer ideme na pivo do Nar Zanu doplniť pitný deficit. ■